

Меншій А. М.

Типологічні ознаки "школи" М. Коцюбинського у творчості Г. Михайличенка

*Меншій Аліса Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, докторант,
Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна*

Received October 22, 2013; Accepted November 15, 2013

Анотація: У статті подано спробу осмислення типологічних ознак "школи" М. Коцюбинського у творчості Г. Михайличенка. Встановлено, що у художній прозі письменників відображено основні тенденції духовного життя поч. ХХ ст. Важливе місце в організації художніх систем митців відіграють внутрішній сюжет, колір, світло та настрої. У їхній прозі переважають суб'єктивні форми оповіді. Жанрові форми мають новаторський характер: "акварель", "етюд", "мініатюра", "шкіц" та ін. Особливістю авторських поетик є складний і водночас гармонійний синтез образотворчого мистецтва та художньої літератури. Вони розвивали в українській літературі жанр поезії в прозі, тяжіли до стильового еkleктизму. Не залишилися поза увагою спільність на рівні тематики, проблематики та образної системи.

Ключові слова: "школа" М. Коцюбинського, поезія в прозі, поетикальні домінанти, жанрові форми, стильовий еkleктизм.

Під час дослідження естетичних домінант української літератури ХХ ст. актуальним є осмислення на-

скрізних тем, проблем, властивих творчості багатьох письменників, а також наявність взаємовпливів і про-

довження певних традицій. З огляду на це логічним є звернення до мистецьких напрацювань М. Коцюбинського і представників вітчизняної літератури 20 – 30-х рр. У каноні національної літератури автори "Intermezzo", поза сумнівом, належить провідне місце. Популярність перекладів російською, польською, чеською, німецькою, шведською та ін. мовами сприяло визнанню М. Коцюбинського як одного з найвпливовіших українських митців, з творчістю якого пов'язані знакові моменти розвитку літератури. Він репрезентував поширення у світовій культурі тип національного митця і єднав своєю творчістю розрізнений український духовний простір, наполегливо розширював жанрові й тематично-стильові обрії української літератури. Врешті саме йому судилося чи не найкардинальніше переорієнтувати розвиток цілої української літератури, давши їй відчуття аристократичності й ускладненої вишуканості переживань.

У 20 – 30 рр. ХХ ст. осмисленню творчого феномена М. Коцюбинського сприяли публікації С. Єфремова, М. Зерова, С. Козуба, А. Лебеда, А. Музички, П. Филиповича, А. Шамрая. Так, М. Зеров одним із перших визнав вплив М. Коцюбинського на письменників свого покоління і назвав його "піонером нової літературної школи" [1, с. 141]. Поняття "школа" М. Коцюбинського, серед чільних представників якої виокремлюємо імена А. Головка, М. Івченка, Г. Косинки Г. Михайличенка, В. Підмогильного, М. Хвилювого, лише пунктирно окреслено дослідниками. До цієї теми принагідно зверталися В. Агеєва, В. Звизняцьковський, Н. Калениченко, Ю. Кузнецов, Я. Поліщук, В. Фашенко, О. Черненко та ін. Відтак відсутність досліджень з актуалізованої проблеми спонукає нас до вивчення впливу М. Коцюбинського на письменників "Розстріляного відродження". Зважаючи на обмеженість розвідки, зосередимося на одному з аспектів, а саме поетикальних доміантах творчості М. Коцюбинського та Г. Михайличенка. Творчість згаданих митців неодноразово ставала об'єктом інтерпретації. Дослідників цікавила жанрово-композиційна своєрідність, питання стилю, способи творення образів. Особливості художнього світу М. Коцюбинського осмислювали В. Агеєва, І. Бестюк, А. Гуляк, Т. Гундорова, А. Гурдуз, І. Денисюк, В. Звизняцьковський, Н. Калениченко, М. Коцюбинська, Ю. Кузнецов, І. Міхалінчик, Я. Поліщук, С. Пригодій, Т. Саяпіна, Г. Сохань, К. Хаддад, О. Черненко та ін. Біографічні, критико-аналітичні, історико-літературні дослідження доробку Г. Михайличенка запропонували В. Гадзінський, І. Гладка, С. Єфремов, М. Жулинський, В. Мельник, Р. Мовчан, В. Поліщук, А. Приходько, О. Романенко, Г. Хоменко, О. Цибаньова-Стеценко, М. Яремкович та ін. Проте осмисленню типологічних ознак "школи" М. Коцюбинського у творчості Г. Михайличенка не було присвячено спеціальної наукової розвідки. Запропоноване дослідження покликане заповнити утворену лаку. Тож мета розвідки обсервується навколо фактів впливу класика на доробок автора "Блакитного роману" на рівні естетичної програми та поетики творчості.

Мистецький доробок М. Коцюбинського та Г. Михайличенка об'єднують глибокі філософсько-психологічні роздуми про людину й навколишній світ. У художній прозі митців знайшли відгомін основні тенденції духовного життя початку ХХ ст., що визначалися філософськими позиціями А. Шопенгауера та Ф. Ніцше. Крім того, герої М. Коцюбинського та Г. Михайличенка завжди існують в межах певного суспільства і перебувають під його контролем, іноді доброзичливим, але в будь-якому випадку неминучим, і, як правило, фатальним. Отже, їхні твори пронизані екзистенційними мотивами, появу яких можна пояснити ідеологізацією всіх форм життя.

Для творчості письменників характерною є одна з основних особливостей літературного процесу поч. ХХ ст. – одночасне співіснування імпресіонізму, експресіонізму, символізму, неоромантизму. Еклектизм стилів, оригінальне авторське поєднання елементів різноманітних стильових течій витворило індивідуальний стиль митців. Однак у стильовому розмаїтті М. Коцюбинського та Г. Михайличенка безперечною доміантою в новелістиці є поетика імпресіонізму, яка виявляється не тільки на рівні жанрово-композиційному та образотворчому, а й на рівні проблематики.

У модерних творах М. Коцюбинського та Г. Михайличенка сюжет як традиційний ланцюг зовнішніх подій зникає. Натомість, визначальною стає роль так званого внутрішнього сюжету, коли об'єднуючим началом твору є настрій, психолого-емоційний стан героя, асоціативність його думок та вражень. Важливу роль в організації художніх систем М. Коцюбинського та Г. Михайличенка відіграють наскрізні елементи – колір, світло, настрої. Ці елементи є своєрідними самостійними акордами серед поліфонії засобів вираження емоційно-психологічного стану героїв їхніх творів. Як учень М. Коцюбинського, Г. Михайличенко надзвичайно уважно ставився до деталей. Деяким з них притаманна певна різкість, карбованість, особливо у композиційній структурі тих творів, які позначені рисами трагедійності ("Крик", "Погроза невідомого", "Місто" та ін.).

У прозі письменників переважає суб'єктивна форма оповіді. Пріоритетними для них стають експресія, емоції я-героя, мінливі настрої, враження, які витісняють зображальність. Жанрові форми творів М. Коцюбинського та Г. Михайличенка мають новаторськи-пошуковий характер. Експресія, емоції автора та героя, мінливі настрої, враження стають пріоритетними у їхніх творах, витісняють розповідь та зображальність художнього твору. Лірична фрагментарність втілюється у жанрових формах "акварелі", "етюду", "ескізу", "блакитно-рожевої новели", "новели шукань", "інтермеццо", "етюду кохання", "мініатюри", "шкіца" та ін.

Особливістю авторських поетик М. Коцюбинського та Г. Михайличенка є складний і водночас абсолютно гармонійний синтез образотворчого мистецтва та художньої літератури. Органічне поєднання двох видів мистецтва спостерігаємо у новелах, які у жанровому підзаголовку визначені авторами як етюд ("Ля-

лечка"), акварель ("На камені"), акварельні плями ("Чуже свічадо") та етюд кохання ("Непроспівана пісня"). Синтез малярства й літератури у їхній творчості зумовлюється як загальними тенденціями розвитку літератури поч. ХХ ст., так і особистим чинником. Адже письменники самі добре малювали, володіли тонким відчуттям кольору.

І М. Коцюбинський, і Г. Михайличенко розвивали в українській літературі жанр поезії в прозі. Вдаючись до цього жанру митці дотримувалися його канонів, сповна використовували такі його переваги, як ліричність, фрагментарність, настроєвість. Атмосфера туги, розчарування, самотності чи замилювання пронизує поезію в прозі українських митців, дозволяє їм конструювати новий комунікативний простір, використовуючи поетикальні техніки та сугестивні впливи. Особливий характер цього жанру у їхній творчості обумовлений визначальною роллю пейзажу, точніше, пейзажних деталей. Проте це не реальні пейзажні картини, а символи внутрішніх переживань героїв. Використання пейзажних картин, образів, деталей допомагає авторам досягти символічного, образно-емоційного чи навіть алегоричного осмислення світу та душі людини.

Не можна не помітити й тематичних перегуків. Новели "Невідомий" М. Коцюбинського та "Погроза Невідомого" Г. Михайличенка – це відтворення потоку свідомості в'язнів, коли реалії тюремного побуту переплітаються з думками героїв про доцільність власного існування, усвідомлення приреченості на самоту. В обох творах змальовано ситуацію очікування близької смерті, коли страх в один момент змінюється відчайдушністю, радість – безмежною, болючою тугою, віра – абсолютним відчаєм, коли в межах замкненого ворожого простору в'язничної камери самотність людини порушує лише тінь її близької смерті.

Тема самотності, магістральна у літературі ХХ ст., домінує у творчості М. Коцюбинського та Г. Михайличенка. Митці намагалися послідовно простежити різні вияви складного психологічного стану, який виникає в силу незалежних від людини обставин. Авторська інтерпретація теми самотності, запропонована М. Коцюбинським, характеризується багатовимірністю: філософський, психологічний і соціальний аспекти доповнюють один одного і утворюють цілісну картину. Показовим у цьому відношенні є цикл "З глибини", що складається з чотирьох мініа-тюр: "Хмари", "Утома", "Самотність", "Сон". У "Хмарах" душа поета постає спраглою, неспокійною, такою, що рухається вперед "... повна туги й невимпаних сліз, вагітна всіма скорботами світу, темна од жалю до нещасної землі..." [2, с. 177]. В "Утомі" представлено втомлену душу поета, яка помирає для того, щоби відродитися з попелу. Оригінальний задум мініатюри "Самотній", де автор для того, аби підкреслити свою соціальну та екзистенційну самотність, чотири рази наголошує на тому, що душа поета не втомлюється співати: "А ти самотній!.. <...>. Навколо люди. Блищать їх очі, тремтять їх голоси... Снує срібну нитку розум і золоту – серце, хвиля життя виходить з берегів, шумить і грає, – і коли до уст моїх торкається келих веселощів – я

чую вже знайомий реквієм душі: – А ти самотній!.. " [2, с. 178]. Ліричний герой у пошуках власної буттєвості не є соціально самотнім, а лише почувається таким, тому його відчуття стає єдиною істинною реальністю, воно створює настрій, впливає на хід думок. Відтак у згаданих творах самотність викликана не знедоленістю, а буттєвим призначенням сприймати світ і має філософський, екзистенційний характер, та інтерпретована як закономірність інтелектуального розвитку людини, необхідна умова формування особистості, наслідок її прагнення до пізнання світу та себе в ньому.

Протагоністами новел Г. Михайличенка "Погроза невідомого", "В розстанні", "Дівчина", "Кольорові аркушики", "Непроспівана пісня" стають люди в кризові моменти переживання своєї самотності. Самотність особистості є не тільки однією із основних тем його прози, а й специфічною рисою, яка визначає увесь характер творчості письменника: ідейне забарвлення, емоційно-настрійний фон, спосіб мислення, динаміку рефлексій, лексично-синтаксичну структуру. А. Приходько вважає, що творчість Г. Михайличенка – це відблиски велетенської душі, що "zasлугують на увагу, як витвір безперечно першорядного таланту: яскравого, оригінального самобутнього і ... самотнього" [4, с. 5]. Поглиблений інтерес митця до проблем самотності зумовлений, на наш погляд, біографічними фактами. В'язниця, карцер, заслання, які довелося пережити, стали важкою школою психічного випробування для молодого письменника.

Одним із перших в українській літературі М. Коцюбинський звернувся до урбаністичної проблематики. У його доробку місто існує як повноцінний художній образ, як окремий організм, що підпорядковує людину своїм законам. Автор "Цвіту яблуні" відходить від спопуляризованої в письменницькому середовищі поч. ХХ ст. моделі поведінки українця як маргінальної особистості в умовах урбаністичного простору. Для письменника місто, у першу чергу провінційне – не ворог, а природне середовище існування його героїв. Місто у новелах Г. Михайличенка, на відміну від текстів Б. Антоненка-Давидовича, А. Головка, М. Івченка, І. Кириленка, О. Кундзіча, А. Любченка, І. Микитенка, К. Поліщука, М. Хвильового та ін., не стало однозначно негативним символом. "Для велетенської більшості тодішніх українських письменників місто було чимсь ворожим, що лягало на українське село важким чоботом русифікації та експлуатації. Г. М-ко зробив у цій одсталій традиції категоричний і незабутній перелім", – зазначив В. Гадзінський [4, с. 57]. Його герої народжуються, переживають, сподіваються, мріють, втрачають надію і гинуть у межах якогось абстрактного міста без назви, міста-символу, особливої системи простору. Героя новел Г. Михайличенка приваблюють дисгармонійні прояви урбаністичної стихії. Він прагне зрозуміти місто, осягнути думкою та чуттям його контрасти. Воно додає героєві сил, живить його сподівання і водночас глибоко ранив душу, завдає болю. Проте, місто Г. Михайличенка не руйнує особистості героя, а в складних перипетіях витворює духовно-

міцний тип особистості нового часу. У цьому плані автор циклу "Місто" значно ближчий до художньої практики М. Коцюбинського, ніж, скажімо, М. Івченко, М. Хвильовий, Г. Косинка чи В. Підмогильний.

Помітне місце в урбаністичній картині новел М. Коцюбинського та Г. Михайличенка належить саме провінційним містам. Це не випадково, оскільки письменники формувалися в особливому просторі духовного життя, що має власні часові ознаки, культурні традиції, формує провінційний тип ментальності. Це дає підстави розглядати простір провінції, відтворений у художньому світі українських митців, як ментально-географічний і духовний феномен. І М. Коцюбинський, і Г. Михайличенко не подають розлогіх описів провінційних міст, вони ледь вгадуються, але автори зберігають реальну топографічну основу. У новелістиці М. Коцюбинського образ провінційного міста ще більш завуальовано. Життя міста не змальовано і місцеве товариство, в особі окремих його представників, не окреслено. Однак, негативний вплив провінційності відчувається читачем. Йдеться про тотальну байдужість і відсутність духовних запитів, засилля міщанства, зосередженість винятково на "потребах тіла". Початок новели "Сон" вводить читача в мертвий, буденний, набридлий світ провінційного міста: "Щодня було те саме. <...>. Пливли перед ними і безслідно зникали маломістечкові доми і все ті ж самі люди, наче потерті меблі у хаті, між якими роками можна ходити, не помічаючи навіть. Бульвар серед міста з рядом голих тополь, що біліли на осінньому небі..." [3, с. 183]. Дух звички є основною ознакою цього світу. Здається, городяни не мають потреби "оживити" сумне міське життя: "Деревця, недавно посажені, були поламани вщерт і простягали до неба свої цурпалки, тверді, колючі, обдерті, з клаптями шкури – кори... Між деревами, в наметах рудого листу, щось пахло непевно, осіннє небо нудьгувало понад бульваром, і все те – сіре, слизьке, убоге – ворони вкрили сіткою крил, засіяли грубим, скрипучим крилом" [3, с. 183]. Атмосфера тління, розкладання нагнітає відчуття внутрішньої порожнечі, безперспективності існування. Місто постає холодним, похмурим, туманним, сірим, брудним. Образ калюжі, в якій можна побачити ціле місто, ніби забарвлює весь пейзаж в один колір – колір бруду.

Топос провінційного містечка у новелі Г. Михайличенка "Як Храня сумувала" репрезентують "Головний проспект" і "великий міст через Псьол". Атмосферу міста унаочнює пряма мова героїні: "Не можу я вже глядіти ні на що у цьому остобрідлому містечку, – іритувалася Храня, і в її уяві вирисовувалися привабливі незнані обрії й можливості" [4, с. 235]. У "різдвяній новелі" "Маленька Докійка" наратор протиставляє атмосферу столиці та провінційного "рідного містечка". Несподівана зустріч героя-оповідача з маленькою Докійкою, товаришем дитячих ігор, а тепер Докією Олексіївною, пишною дорослою панночкою, у вишуканій стрі, солідною столичною курсисткою, відновлює у душі протагоніста напівзабуті почуття: "Наближалось Різдво, і ми знову опинилися дома, в

рідному містечку. Всі думки й старі образи з новою силою опа ували мене" [4, с. 243]. Проте закритість, закомплексованість і напередвизначеність провінційного життя стають причиною символічної загибелі героя.

Г. Михайличенко завдячує М. Коцюбинському й типами персонажів. Образ сліпої жебрачки з новели "Старчиха" типологічно близький до Естерки, героїні новели "Він іде!". Образ старої сліпої Естерки, яка передбачила загибель двох своїх синів, але нічим не могла запобігти тому, співзвучний з образом Кассандри чи Біблійних пророків. Сліпа пророчиця, до якої звертається налякана єврейська громада у переддень християнського свята, виголошує свої видіння у незвичному стані свідомості: "Їі щось питали, щось говорили, але вона не чула. Вона, що носила у серці велике горе, яке не могло там зміститись і спливало крізь темні очі, бачила тільки своїх синів, про них говорила" [2, с. 250]. Естерка передбачає апокаліптичні події: "Я бачу звірів... скрізь звірів... В очах у них вогонь, а на зубах кров... людська, червона... А в серці мають вовчу жадобу... Вони несуть свого Бога, і на дрючках, що в їх руках, кров... кров синів моїх бідних..." [2, с. 250]. Сліпа мати звертається до новоявленого "Христа": "Слухай ти, жидівський сину!.. Ти знов ідеш? <...>. Ти знов благословиш розливати кров твого народу! <...>. Слухай, куди ти йдеш, спинись... Доволі крові..." [2, с. 256]. Та люди не чують пророчих слів, а вона не може розкрити очі тим сліпим, які готові були пролити людську кров.

Сліпа (Г. Михайличенко "Старчиха"), яка просить милостиню біля ганку міської друкарні, залишається майже непомітною у вирі поспіху, байдужості і марнославства. Лише нараторові вдалося вихопити із загальної картини дві самотніх постаті. Протагоніст уважно розглядає жінку з дитиною, акцентує увагу на її охайності, звертає увагу на одяг та хустинку. Помічає біля її ніг босого й без картуза старченя, яке тримає в руці розмальовану старцівську чашку. Трагічну абсурдність ситуації видають сльози жінки: "Старчиха плакала зовсім нечутно... В її нечутному плачі було безнадійне горе..." [4, с. 158]. Героя новели найбільше гнітить нечутний плач, сльози приниження і розпачу: "Мене підбивало приєднатися до неї й теж плакати. <...>. Мені сором було дивитися на старців і подавати їм. Сором робити навпаки. Взагалі мені було сором. Кортіло стати поруч з нею і жебрати разом" [4, с. 158-159]. Для наратора – це не банальний епізод у просторі зурбанізованого середовища. "Старечі зморшки і скорбні риси біля уст" нагадують йому "щось рідне, боляче близьке" [4, с. 158].

Отже, окреслені факти дають змогу зробити висновок про те, що естетична програма та поетикальні новації, впроваджені в художніх текстах М. Коцюбинського, виявилися досить перспективними. Відповідно до природи власного містечкового обдарування, Г. Михайличенко модифікував жанрові структури, мотиви, образи свого авторитетного попередника, не відкидаючи його досвіду, але й не будучи слухняним продовжувачем. Дальші студії допоможуть з'ясувати таємниці творчості митців 20-30-х рр., розкрити ори-

гінальні грані їхньої поетики. Зокрема, в обраному напрямі перспективним є комплексне дослідження стильових уподобань та жанрової практики, яке має

на меті виявити нові можливості вивчення та інтерпретації української літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеров М. Українське письменство / Упоряд. М. Сулима; Післям. М. Москаленка. – К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. – 1301 с.
2. Коцюбинський М. Твори: В 7 т. Т. 2: Повісті, оповідання (1897 – 1908). – К.: Наук. думка, 1974. – 383 с.

3. Коцюбинський М. Твори: В 7 т. Т. 3: Оповідання. Повісті (1908 – 1913). – К.: Наук. думка, 1974. – 432 с.
4. Михайличенко Г. Твори / Упоряд. В. Гадзінський. – Харків: ДВУ, 1929. – Т.1. – 269 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Zerov M. Ukrain's'ke pys'menstvo [Ukrainian artistic literature] / Uporjad. M. Sulyma; Pisljam. M. Moskalenka. – K.: Vyd-vo Solomii' Pavlychko "Osnovy", 2002. – 1301 s.
2. Kocjubyns'kyj M. Tvory [Collection of works]: V 7 t. T. 2: Povisti, opovidannja (1897 – 1908). – K.: Nauk. dumka, 1974. – 383 s.

3. Kocjubyns'kyj M. Tvory [Collection of works]: V 7 t. T. 3: Opovidannja. Povisti (1908 – 1913). – K.: Nauk. dumka, 1974. – 432 s.
4. Myhajlychenko G. Tvory [Collection of works] / Uporjad. V. Gadzins'kyj. – Harkiv: DVU, 1929. – T. 1. – 269 s.

Menshiy A. Typological features of M. Kotsyubynsky's "school of thought" in the creative work of H. Mykhailychenko

Abstract: The issue of creative borrowing, influence, continuation of traditions by representatives of various artistic formations is topical for the research of the XX century Ukrainian literature. Hence, it is logical to turn to artistic works of M. Kotsyubynsky and Ukrainian writers of early twentieth, who are representatives of M. Kotsyubynsky's school of thought. The latter is only vaguely outlined by the researchers (A. Golovko, M. Ivchenko, H. Kosynka, H. Mykhailychenko, V. Pidmohylny, M. Hvylyovy). The author focused on M. Kotsyubynsky's and H. Mykhailychenko's poetical systems. Their artistic works reflect major trends of the spiritual life determined by philosophical stands of A. Schopenhauer and F. Nietzsche at the break of the XX century. Their works are characterized by stylistic eclecticism. Inner plot, colour, light and mood are essentials of the writers' artistic systems. Their prose is dominated by subjective narratives. Their genres are innovative: a "watercolor", a "sketch", a "miniature", a "scene" etc. Complex and harmonious synthesis of fine arts and fiction is the feature of the authors' poetic systems. They developed a genre of poetry in prose in Ukrainian literature. It is impossible not to notice the similarities in the subject matter of the narratives "Unknown" by M. Kotsyubynsky and "The Threat of the Unknown" by H. Mykhailychenko. The XX century mainstream topic of loneliness dominates their works. M. Kotsyubynsky was one of the first Ukrainian writers to address urban issues. In his artistic system the city exists as a full-fledged image, as a separate being that brings people under its laws. A protagonist of novels, H. Mykhailychenko is attracted by disharmonious manifestations of urbanity: the city nourishes the hero as much as it causes pain. H. Mykhailychenko owes M. Kotsyubynsky the types of characters as well (a blind beggar-woman from the short story "Starchyha" and Esterka, the heroine from the story "He is coming!"). Thus, H. Mykhailychenko learned M. Kotsyubynsky's lessons in a creative way without rejecting the nature of his own artistic talent.

Keywords: M. Kotsyubynsky's "school", poetry in prose, dominants of a poetical system, genres, stylistic eclecticism.

Менший А.Н. Типологические особенности "школы" М. Коцюбинского в творчестве И. Михайличенко

Аннотация: Изучая украинскую литературу XX в., исследователи обратили внимание на вопросы творческих заимствований, влияния и продолжения традиций представителями разных художественных формаций. Поэтому актуальным является обращение к художественному наследию М. Коцюбинского и украинских писателей 20 – 30-х гг., представителей "школы" М. Коцюбинского. Понятие "школа" М. Коцюбинского (А. Головка, М. Ивченко, Г. Косынка, И. Михайличенко, В. Пидмогильный, Н. Хвелевой) пока осталось без должного внимания литературоведов. Из-за ограниченности объема статьи, автор сосредоточился на художественных особенностях творчества М. Коцюбинского и И. Михайличенко. В их прозе нашли отражение основные черты духовной жизни нач. XX вв. Важное место в организации художественных систем писателей принадлежит внутреннему сюжету, цвету, свету и настроению. В их прозе преобладают субъективные формы повествования. Новаторский характер имеют такие жанровые формы как "акварель", "этюды", "миниатюра", "набросок" та др. Особенностью авторских поэтик является сложный синтез изобразительного искусства и художественной литературы. Писатели развивали жанр поэзии в прозе, тяготели к стилевому эклектизму. Нельзя не отметить и тематической общности, к примеру, в новеллах "Неизвестный" М. Коцюбинского и "Угрозе Неизвестного" И. Михайличенко. В их творчестве доминирует тема одиночества, магистральная в литературе XX в. Одним из первых в украинской литературе М. Коцюбинский обратился к урбанистической проблематике. В его новеллистике город существует как полноценный художественный образ, отдельный организм, подчиняющий человека своим законам. Протагонистов новелл И. Михайличенко привлекают дисгармоничные проявления урбанистической стихии: город не только подпитывает героя, но и причиняет боль. Некоторые образы И. Михайличенко типологически близки к персонажам М. Коцюбинского (слепая из " Попрошайки" и Эстерка из новеллы "Он идет!"). Автор статьи приходит к выводу, что И. Михайличенко не только творчески освоил уроки М. Коцюбинского, но и всесторонне развивал природу собственного художественного дарования.

Ключевые слова: "школа" М. Коцюбинского, поэзия в прозе, художественные особенности, жанровые формы, стилевой эклектизм.